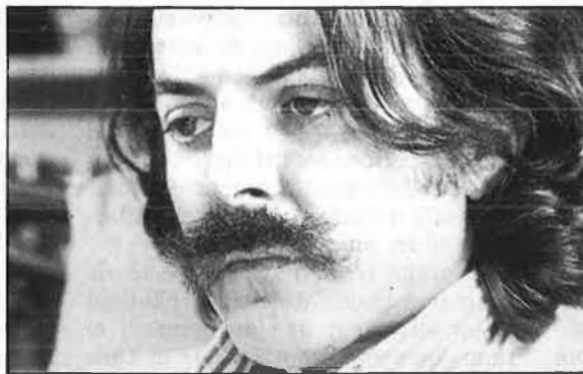

Josep Piera, valencià de nació catalana, —com el seu paisà Marc—, i grafòman exquisit, ens rep al seu amable laberint de la Drova, amb els ulls plens de la decadència divina de Nàpols, on ha passat l'hivern i on ha de tornar.

TOT ÉS RELATIVAMENT IMPORTANTÍSSIM

Josep Piera, solt pel Mediterrani

Enric Sòria

D'alguna manera, Josep Piera és el senyor de la Drova en un sentit més alt que els altres propietaris d'aquesta curiosa urbanització —llogaret que fundaren els monjos cistercencs de Simat i que ara és la residència d'estiueig d'una part de la burgesia gandiana—. Allí, en una vall elevada i estretíssima, a la vora del Cingle Verd, entre el somriure de l'herba, hi ha aquesta petita Itaca de muntanya, on Piera té els seus dominis en vers i prosa.

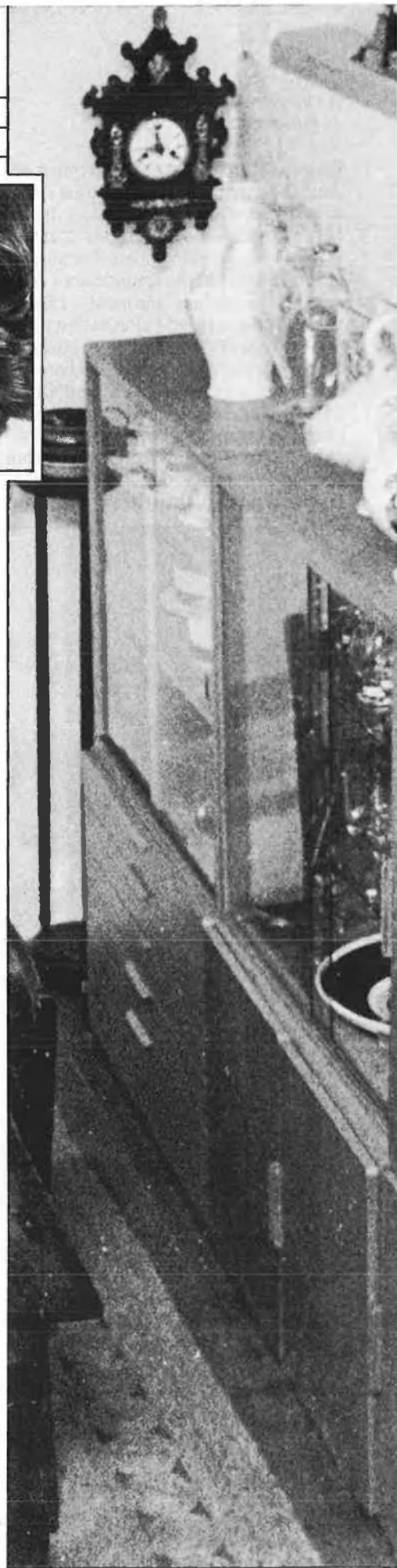
Josep Piera ha arribat fa pocs dies de Nàpols, on, durant alguns mesos, ha exercit de lector de català a la Universitat i on ha de tornar la setmana vinent. La Drova és un esclat en aquest diumenge inaugural de Pasqua, absolutament solar. L'únic bar dels voltants, famós per les tertúlies i els arrossos, és ple d'amics i coneguts: Ximo Vidal i Gongui, de Pluja, que fins ahir representaven a València *Momo*, de Michael Ende, l'interminable; l'historiador Ferran Garcia; Eduard Verger, que ens acompanya durant uns minuts, després se'n va a remenar papers, potser a buscar alguna cosa, el *missing-link* de la Renaixença valenciana o el vers definitiu, l'essencial, que —n'estic cert— un dia lluirà en un dels seus poemes.

Per a Josep, aquesta agitació és, ho supose, un gratíssim reencontre. Mentre repassem l'aperitiu, les anècdotes brollen inevitables. Semblances

de Nàpols, Yin femení, caòtic i oriental del Yang europeu d'Itàlia, excrecència decadent i neuròtica de la Itàlia del compromís històric, paradís dels estetes i del lumpen, on la millor estatuària clàssica es confon amb piles de femta ciutadana, quilòmetres de ruïnes que ara són museus de l'avantguarda, Piera n'és testimoni.

Parlem de la proliferació de revistes i de projectes que ara viu la Safor. Ferran Garcia tem que tot això no pugui sostenir-se en una comarca que ha fet d'Ausiàs Marc el constructor d'una séquia i de Martorell el nom d'una alqueria oblidada (destí que ens espera a tots nosaltres, si arribem a l'alqueria, o la séquia). Piera, en canvi, creu que tot esforç és una fe de vida: «Importa poc que alguns siguin efímers, si sempre n'hi ha de nous. De moment, a la Safor, escriure és escriure en català, ¿i en què, si no? I això és una victòria. En el futur, només serà realitat la literatura.»

Després de la cervesa anem a sa casa, que dissenyà, molt bé per cert, Gaspar Jaén Urban ja que uns anys. Salutem Marifé, que és el pilar d'aquest taifa ajardinada i que ens ha preparat un dinar de bandera, escaientment regat amb vi de la terra i conyac principotí (¿diguem-li Catalunya?). De postres hi ha uns bombons italians embolicats amb uns versets d'un erotisme anacreòtic, una seducció, vaja. Hem dinat al jardí, concertem una treva en el joc de preguntes i respostes, parlem del que ha passat els darrers mesos per València,

«El Mediterrani és una casa àmplia, on sempre hem ocupat una cambra.»

durant un temps sóc jo l'entrevistat. Després, amb més formalitat, ploma i paper, reprenem l'interrogatori.

—¿Com va anar que t'ho fas a Nàpols.

—Més que res per atzar. Fa uns anys em vaig trobar Rafa Ventura Melià pel carrer, que és on sempre me'l trobe, i em va dir que Giuseppe Grilli buscava algú per anar a Nàpols. Jo havia conegut Grilli, a penes, en un viatge a Toronto, on anàrem tot un comboi deliciós d'escriptors a fer ponències. I Rafa em diu: «¿que t'abelliria anar a Nàpols?». «Home, i tant». Ho vam parlar, però no va sortir llavors, i va quedar com un de tants projectes demencials, i cordialíssims, del Rafa Ventura. Més avant, aquest octubre, Grilli em truça i diu: «Allò que vam parlar, ara és a mà». Jo tenia previst anar-hi, per prosseguir la meua tetralogia mediterrània, així que ho consulte amb Marifé i un bon dia em trobe a Nàpols, enmig d'una peripècia increïble, perquè allí tot va a banderes, i m'encanta.

—¿I a què t'hi dediques?

—Faig de lector de català a la Universitat. Hi ha prou alumnes i, bé, vaig fent, dues hores al dia. I a més, vaig fabricant el meu pròxim llibre, sobre aquest món urbà i caòtic. D'altra banda, com quasi sempre estan en vaga, millor. Itàlia és un país fortament polititzat. Hi ha ocupacions, banderes roges, *graffittis*, *va bene*.

—Has parlat d'una tetralogia mediterrània i estacional. Explica-ho una mica més.

—Això és una idea que em va regalar Amadeu Fabregat, passejant per Nova York. M'encanta dir-ho.

—És que és una ciutat tan mediterrània...

—Sí, perquè és plena d'italians i és, ara, al mig de la terra. Dic que em fa gràcia perquè, com que hi ha qui ens nega la universalitat... Bé, jo escrivia aleshores *L'estiu grec*, i l'Amadeu suggerí que podia dedicar una estació de l'any a cada ambient mediterrani. Em semblà encertat: un estiu grec, una tardor italiana, una primavera islàmica i un hivern a casa, als Països Catalans. Ara, la vida pega voltes i Itàlia és més que una tardor. No sé com acabarà tot, però ho vull fer. A l'Àfrica del nord, no sé on aniré, potser a Tunísia.

—¿Ho deixes caure per si de cas? (Josep somriu amb una pilleria enjogassada, infinita).

—Home, té molta relació amb nosaltres, però potser Turquia, o Líbia, o ves a saber què. Encara que Líbia...

—T'has convertit, doncs, en el màxim especialista vivencial en el Mediterrani.

—En l'únic, que ací ser el màxim és només ser l'únic. El màxim és dir massa.

—Bé, però poses alt el llistó. Hi ha una certa polèmica amb tot això del Mediterrani. Hi ha qui diu que és una entelèquia per no parlar de Països Catalans. ¿Tu com ho trobes?

—Per a mi el Mediterrani és l'espai de vida internacional on som nosaltres, on jo puc anar sent qui sóc. Nàpols, en aquest sentit, és paradigmàtic. Dins la multiplicitat d'històries que és la història d'Occident els catalans hem jugat un paper, fins i tot brillant, ací. Per Nàpols et trobes escuts amb quatre barres, tombes de cavallers valencians, un taulellet de Manises a un museu on posa «Temps és penedir». Una frase bellíssima. El Mediterrani és una casa àmplia, on sempre hem ocupat una cambra. Blasco Ibáñez va dir que Nàpols s'assemblava a Sevilla perquè pensava en espanyol i escrivia castanyol, i com que era el sud, Andalusia. Jo ho veig d'una altra manera. Jo sóc del sud de la meua nació, com els napolitans. El que no comprenc és perquè ací no s'entén.

—Perquè deuen pensar com Blasco, Josep.

—Bé, allà ells, si això ho interpreten malament, com quasi tot. El Mediterrani és l'únic àmbit lògic de la cultura catalana, si més no més que l'Atlàntic, que és la Hispanidad.

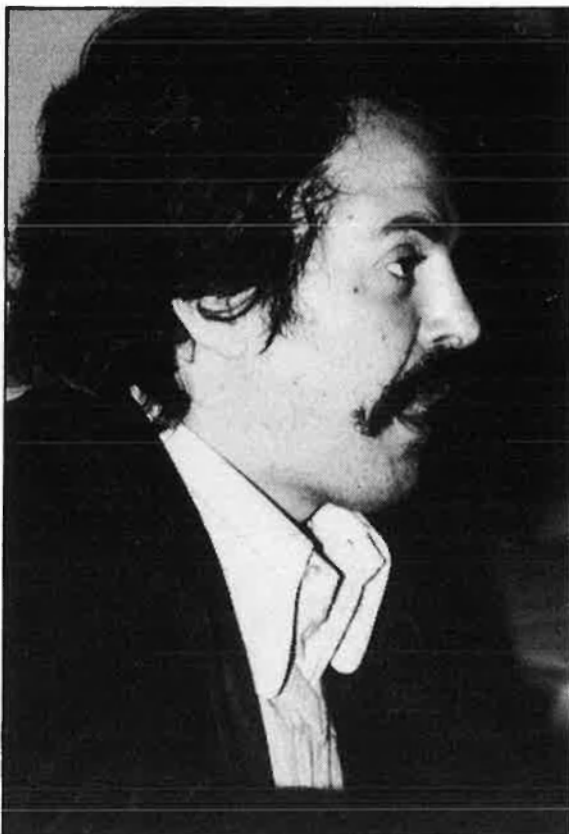
—A més, en tu és una obsessió profunda: tens quasides, tens traduccions de poetes aràbigos-valencians, ara un disc, estius grecs...

—A mi, no m'agraden els exabruptes localistes. Allò de «nosaltres sols, mirant-nos el melic tancadets a la gàbia». Més d'un ja ho voldria: «Mira, ells a soletes ja s'engabien. Només cal passar el forrellat». Ni pensar-ho. Som poqueta cosa, però som alguna cosa. La literatura catalana és europea i és viva. El Mediterrani és un espai ample, mític si vols. I ja va bé.

A aquestes altures entren a casa Xi-

mo Vidal i Lluís Romero, dissenyador gràfic, cervell en clarobscur de la moguda saforenca. Accepten, de moment, un paper discretíssim, mentre prove de canviar de tema.

—Hi ha en la teua vida i, és clar, en la teua literatura, un canvi radical que sempre m'ha encuriósit. Com un xicot que escriu en castellà a Múrice,

«No m'agraden els exabruptes localistes.»

que va de barrila nocturna amb Luis Antonio de Villena i que poc menys que s'hostatja al Christopher, en fi, prometedor, de sobte, comença a publicar en català i, tot seguit, s'aparta del mundanal soroll, al silvestre retir de la Drova. ¿Fou la maduresa? ¿Què va passar?

—Enric, això ja estic fart de contar-ho. Però vingia: jo feia temps que no ho tenia gens clar, perquè la nostra educació, a l'escola, al cinema, a tot arreu enllà del clos domèstic, va ser exclusivament en castellà i trobaves natural escriure-hi, però alguna cosa no acabava d'encaixar de cap de les maneres. Aleshores fou quan l'Amadeu ens embolicà amb *Carn fresca*, i em vaig il·lusionar i fent un vers em dic «¿i com es dirà 'jilguero' en català?, remene el diccionari i em trobe «cadèrnera». I aquella au mitològica que només existia als sonets es transformà en un animal real, que jo coneixia des de menut. I em vaig dir: «Pep, si no escrius en la teua llengua,

ni sabràs el que poses ni posaràs el que sents.» I m'hi vaig llançar. Va ser una experiència de retrobament que recomane moltíssim.

—¿I la Drova?

—Té a veure. Jo sóc d'ací. De Beniopa. Als estius, de xiquet, hi pujàvem de vegades. Després, la veritat és que València va arribar a sufocar-me. València té llocs preciosos, que es degraden, però és molt dura i molt aliena. La Drova va ser una revelació. Recorde un viatge a Llutxent, a veure Alfons Roig, un dia de boira d'una màgia increïble, amb Joan M. Monjo i algú més que ara no recorde...

—Marifé salta, enrevenxinadíssima: —Com que era jo, aquell altre, ¿Però, ¿serà possible?! —Apressades disculpes conjugals. La memòria, que juga males passades.

—O siga, que fou la conversió de sant Pau en versió Miracle de Llutxent.

—Eco. Exacte. Em va fer recordar la Drova de forma irresistible. Tota aquella màgia que era meua i que havia oblidat. Vinguérem. Ens agradà moltíssim, a Marifé i a mi, i ens hi vam quedar. Ara, de retir, res. Des que sóc ací córrec doble i m'ho passe millor que quan vivia a l'asfalt. A més, ací hem fet unes festes divertidíssimes quan a València estava tot el món pansit com a mòbies amb el desencant aquell. Cada volta que prohibien un recital a Gandia pujaven i era una festa: la companyia Elèctrica Dharma, el Toti Soler... De València no han parat de pujar. Ací hem ordit revistes, emissions de ràdio, una editorial, teories, i hem gaudit moltíssim. Una nit, uns van fer una pintada enorme que deia «Tot és relativament importantíssim», enfront n'aparegué una altra: «Nyas, canyamó».

—O siga, que açò era el somriure de l'herba.

—I ho és. Segueix sent-ho. Mira si no, el Cingle Verd, ací davant, si es mereix el nom. Doncs, tot igual.

Potser té raó, Josep Piera. Amb la vesprada la impressió de benestar es generalitza. Ximo Vidal ens convida a berenar la mona a la parcel·la on s'alçarà sa casa. La Drova té alguna cosa d'imant que arrossega la gent. Almenys no és eremítica. La gent va trencant ous de Pasqua als fronts més impensables. Cal fugir, ara que encara puc. Un urbanita convençut com jo no es deixarà seduir per aquestes incitacions bucòliques. Tot i que n'hi ha d'atractives. A l'horabaixa repasse notes damunt del llit del Túria, el nou, tan buit que sembla una metàfora. Temps és penedir. ¿Mediterrani, doncs? □